DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
12. november 1998 *

I sag C-149/97,

angående en anmodning, som VAT and Duties Tribunal, London (Det Forenede Kongerige), i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

The Institute of the Motor Industry

mod

Commissioners of Customs & Excise,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. J. G. Kapteyn (refererende dommer), og dommerne G. F. Mancini, J. L. Murray, H. Ragnemalm og K. M. Ioannou,

* Processprog: engelsk.

generaladvokat: G. Cosmas
justitssekretær: fuldmægtig L. Hewlett,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— The Institute of the Motor Industry ved P. Duffy, QC, for solicitor C. Mainprice

— Det Forenede Kongeriges regering ved Assistant Treasury Solicitor J. E. Collins, som befuldmægtiget, bistået af K. P. E. Lasok, QC, og barrister P. J. E. Whipple

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved P. Oliver, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtiget,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 24. marts 1998 af The Institute of the Motor Industry, af Det Forenede Kongeriges regering og af Kommissionen,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 14. maj 1998,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 7. april 1997, indgået til Domstolen den 17. april 1997, har VAT and Duties Tribunal, London, i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt et

præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1, herefter »direktivet«).

2 Spørgsmålet er blevet rejst under en sag mellem The Institute of the Motor Industry (herefter »Institute«) og Commissioners of Customs & Excise vedrørende anvendelsen af en regel om momsfritagelse for gruppe 9 i bilag 9 til VAT Act 1994 (»1994-momsloven«).

3 Ifølge bilag 9 til 1994-momsloven er for så vidt angår gruppe 9 »fagforeninger og faglige organisationer« fritaget for moms. De i den forbindelse relevante bestemmelser har følgende ordlyd:

»1. Tjenesteydelser og goder i forbindelse med disse tjenesteydelser, der leveres af en af de nedenfor nævnte organisationer til deres medlemmer, når disse varer og tjenesteydelser udelukkende kan henføres til organisationens formål, og de ikke ydes mod anden betaling end medlemskontingentet

a) fagforeninger ('trade unions') eller andre sammenslutninger af personer, hvis hovedformål er at forhandle ansættelsesvilkår på deres medlemmers vegne

b) faglige organisationer, hvor kun personer, som har en relevant uddannelse for udøvelsen af det pågældende erhverv eller er ved at tage en sådan uddannelse, har adgang til at blive medlem

c) sammenslutninger, hvis hovedformål er fremme af særlig viden eller faglig ekspertise af relevans for medlemmernes nuværende eller tidligere erhverv eller beskæftigelse

d) ...«

4 Institute er en frivillig sammenslutning, hvis medlemmer er beskæftiget i sektoren for detailsalg af automobiler.

5 Ved afgørelse af 15. januar 1996 bestemte Commissioners of Customs & Excise, at Institute ikke opfyldte betingelserne for momsfritagelse ifølge bilag 9 til 1994-momsloven, og at der derfor skulle svares moms af de tjenesteydelser, som Institute leverede til medlemmerne mod betaling af årligt medlemskontingent.

6 Institute har under en sag ved VAT and Duties Tribunal, London, anfægtet denne afgørelse.

7 Nævnte ret har i forelæggelseskendelsen anført, at Institute ikke er omfattet af bilag 9 til 1994-momsloven. Den har anført, at Institute ikke kan anses for en »faglig organisation« som omhandlet i punkt 1, litra b), i nævnte bilag for gruppe 9 som følge af medlemmernes mangeartede virksomhed. Institute kan endvidere ikke anses for en »sammenslutning« som omhandlet i punkt 1, litra c), i bilag 9, idet dens virksomhed ikke består i fremme af særlig viden eller faglig ekspertise. Institute kan endelig heller ikke anses for omfattet af anvendelsesområdet for punkt 1, litra a), i bilag 9, idet den ikke er en fagforening (»trade union«), hvis hovedformål er at forhandle ansættelsesvilkår på medlemmernes vegne.

8 Institute har for den nationale ret gjort gældende at være en organisation med fagforeningsmæssig karakter i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i direktivets artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l), og at dens levering af tjenesteydelser og goder derfor er fritaget for moms.

9 Nævnte direktivbestemmelse har følgende ordlyd:

»1. Med forbehold af andre fællesskabsbestemmelser fritager medlemsstaterne på betingelser, som de fastsætter for at sikre en korrekt og enkel anvendelse af nedennævnte fritagelser, og med henblik på at forhindre enhver mulig form for svig, unddragelse og misbrug:

...

l) organisationers levering af tjenesteydelser og goder i nær tilknytning hertil til fordel for deres medlemmer i disses fælles interesse mod et kontingent, der er fastsat i overensstemmelse med vedtægterne, såfremt de pågældende organisationer ikke arbejder med gevinst for øje, og deres formål enten er af politisk fagforeningsmæssig, religiøs, patriotisk, filosofisk eller filantropisk karakter eller vedrører borgerlige rettigheder, under forudsætning af at denne fritagelse ikke vil kunne fremkalde konkurrencefordrejning

...«

10 Efter den forelæggende rets opfattelse kan levering af tjenesteydelser og goder fra Institute ikke momsfritages i medfør af denne bestemmelse, når henses til den sædvanlige betydning af udtrykket »trade union«, som er anvendt i den engelske version af artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l).

11 Den har dog nævnt, at udtrykket »syndicale«, der er indeholdt i den franske version, og de dertil svarende udtryk i visse andre sproglige versioner, tilsyneladende anvendes med en videre betydning end udtrykket »trade union« i den engelske version og de dertil svarende udtryk i andre sproglige versioner.

12 Problemet for den nationale ret er herefter, om Institute er omfattet af direktivets artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l). VAT and Duties Tribunal har endvidere fundet, at momsfritagelse for de af Institute leverede tjenesteydelser og goder ikke kan give anledning til konkurrencefordrejning, og har derfor besluttet at udsætte sagen og anmode Domstolen om præjudiciel afgørelse af følgende spørgsmål:

»Skal på baggrund af de i rettens kendelses præmis 3-19 og 21 beskrevne faktiske omstændigheder og under de i præmis 21 anførte omstændigheder (der kort gengives nedenfor) de tjenesteydelser, der leveres af en sådan sammenslutning, der er en organisation, der ikke arbejder med gevinst for øje, fritages for moms, idet de skal anses for omfattet af følgende bestemmelse i artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l), i sjette direktiv: 'organisationer (hvis) formål ... er af ... fagforeningsmæssig ... karakter'?

Det oplyses i kendelsens præmis 21, at Institute er en frivillig sammenslutning af enkeltpersoner, der er ansat i sektoren for detailsalg af automobiler. Denne sammenslutnings hovedformål er at højne medlemmernes faglige standard, at forbedre karrierestrukturerne i de forskellige grene af branchen og derved give offentligheden en fordelagtig opfattelse af branchen og de mennesker, der arbejder i den. Institute søger at virkeliggøre disse formål ved at opfylde behovene i branchen for færdigheder på alle niveauer, at godkende kurser (der arrangeres af andre institutioner), hvor der undervises i disse færdigheder, at tildele eksamensbeviser, når disse kurser er gennemgået, og at differentiere medlemmerne og udbrede oplysninger, der skal holde dem ajour med udviklingen inden for branchen og med deres kundskaber samt at føre et jobregister.«

13 Den forelæggende ret ønsker med sit spørgsmål nærmere bestemt at få oplyst, om en organisation, der ikke arbejder med gevinst for øje, og som forfølger formål af fagforeningsmæssig karakter i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i direktivets artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l), kan betegne en sammenslutning som Institute.

14 Indledningsvis bemærkes, at som generaladvokaten har anført i punkt 33-37 i forslaget til afgørelse, kan de udtryk, der anvendes i visse sproglige versioner af denne bestemmelse for at gengive udtrykket »formål ... af ... fagforeningsmæssig ... karakter«, have en anden betydning end de udtryk, der anvendes i andre sproglige versioner.

15 Således refererer de udtryk, der anvendes i flere sproglige versioner, herunder den engelske version (»aims of a trade-union nature«), hovedsagelig til formålene inden for sammenslutninger af arbejdstagere, mens de udtryk, der anvendes i andre versioner, herunder den franske version (»objectifs de nature syndicale«), desuden gælder faglige organisationer, der ikke er arbejdstagerorganisationer.

16 Ifølge fast retspraksis kan den formulering, der er anvendt i en sproglig version af en fællesskabsretlig bestemmelse, ikke alene tjene som grundlag for bestemmelsens fortolkning eller i denne henseende tillægges større betydning end de øvrige sproglige versioner. Dette ville nemlig være i strid med kravet om en ensartet anvendelse af fællesskabsretten. I tilfælde af uoverensstemmelse mellem de forskellige sproglige versioner skal den pågældende bestemmelse fortolkes på baggrund af den almindelige opbygning af og formålet med den ordning, som den er led i (jf. dom af 27.3.1990, sag C-372/88, Cricket St. Thomas, Sml. I, s. 1345, præmis 18 og 19).

17 Det bemærkes i denne forbindelse, at de udtryk, der anvendes til at betegne de fritagelser, som er fastsat i sjette direktivs artikel 13, skal fortolkes indskrænkende, da de er undtagelser fra det almindelige princip, hvorefter omsætningsafgift opkræves af enhver tjenesteydelse, der udføres mod vederlag af en afgiftspligtig

person (dom af 15.6.1989, sag 348/87, Stichting Uitvoering Financiële Acties, Sml. s. 1737, præmis 13).

18 Det bemærkes endvidere, at direktivets artikel 13, punkt A, har til formål at momsfritage visse former for virksomhed af almen interesse. Som Domstolen gentagne gange har fastslået (dom af 11.7.1985, sag 107/84, Kommissionen mod Tyskland, Sml. s. 2655, præmis 17, og dommen i sagen Stichting Uitvoering Financiële Acties, a.st., præmis 12), udelukker denne bestemmelse ikke alle former for virksomhed af almen interesse, men alene sådanne, der nøje er opregnet og beskrevet på detaljeret måde.

19 På baggrund heraf bemærkes det, at en organisation, der ikke arbejder med gevinst for øje, og hvis formål er at virke for medlemmernes interesser, uden at der herved bliver tale om en virksomhed til forsvar og repræsentation af medlemmernes fælles interesser i forhold til de beslutningscentre, som berører dem, ikke kan antages at have formål af fagforeningsmæssig karakter i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i direktivets artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l).

20 Udtrykket »fagforeningsmæssig« i denne bestemmelse er en særlig betegnelse for en organisation, hvis hovedformål er at varetage medlemmernes fælles interesser, hvad enten der er tale om arbejdstagere, arbejdsgivere, personer i liberale erhverv eller erhvervsdrivende, og repræsentere disse over for tredjemand, herunder offentlige myndigheder.

21 En organisation, der ikke arbejder med gevinst for øje, og hvis hovedformål er at forsvare og repræsentere medlemmernes fælles interesser, opfylder det kriterium om en virksomhed af almen interesse, som fritagelserne i henhold til direktivets artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l), bygger på, idet medlemmerne derigennem kan råde over et repræsentativt organ og opnå en styrkeposition i forhandlinger med andre.

22 Det tilkommer den forelæggende ret på baggrund af det anførte at afgøre, om en sammenslutning som Institute udgør en organisation med formål af fagforeningsmæssig karakter i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i direktivets artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l).

23 Det præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares således, at en organisation, hvis formål er af fagforeningsmæssig karakter i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i direktivets artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l), betegner en organisation, hvis hovedformål er at varetage medlemmernes fælles interesser, hvad enten der er tale om arbejdstagere, arbejdsgivere, personer i liberale erhverv eller erhvervsdrivende, og at repræsentere disse over for tredjemand, herunder offentlige myndigheder.

Sagens omkostninger

24 De udgifter, der er afholdt af Det Forenede Kongeriges regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af VAT and Duties Tribunal, London, ved kendelse af 7. april 1997, for ret:

En organisation, hvis formål er af fagforeningsmæssig karakter i den betydning, hvori udtrykket er anvendt i artikel 13, punkt A, stk. 1, litra l), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag betegner en organisation, hvis hovedformål er at varetage medlemmernes fælles interesser, hvad enten der er tale om arbejdstagere, arbejdsgivere, personer i liberale erhverv eller erhvervsdrivende, og at repræsentere disse over for tredjemand, herunder offentlige myndigheder.

Kapteyn Mancini Murray

Ragnemalm Ioannou

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. november 1998.

R. Grass

Justitssekretær

P. J. G. Kapteyn

Formand for Sjette Afdeling